

Петро ВОЙТОВИЧ

З давніх-давен людина ставила собі запитання, чи є щось за межами її пізнання і буття. Вона розуміла, що має бути якимось вище буття, і це розуміння вклала в ідею Бога. Уявлення про Бога як про надприродну дійсність закладене в людській свідомості, тому вона завжди прагнула досягнути вірою або ж розумом цю надприродну дійсність. Віра в Бога — основоположний принцип будь-якої релігії. І цей пошук Бога ми знаходимо в різних культурах і релігіях в різні періоди. Так, у грецькій філософії Бог розумівся як певний Абсолют, Деміург чи Єдине. Він дав поштовх створенню світу, але ним не управляв. У поганській філософії був цілий пантеон богів, в яких вони вірили. Поряд із тим розвивалися і монотеїстичні релігії, а саме: юдаїзм, християнство та мусульманство, зі своїм баченням Бога як особи.

Â

На певному етапі свого існування людина вирішила, що можна вірити лише в ті речі, які можна довести «по-науковому». Позаяк існування Бога, кажуть послідовники цієї теорії, не можна науковим методом довести чи перевірити, то починаються шляхи, причини, щоб заперечити Його існування. Ці причини можна поділити на дві категорії: внутрішні — наші переконання, світогляд, особисті переживання; та зовнішні — науковий прогрес, техніка, цивілізація, культура, інші люди. Ми розглянемо зовнішні причини, адже вони мають великий вплив на людину і нерідко породжують внутрішні переконання.

Шукаючи заперечення існування Бога, далека від Нього людина звернулася до науки, оголосивши її ворогом віри. Проте проблема взаємовідносин релігії і науки виникла не так давно. Переважна більшість людей, котрі займаються наукою, були і є людьми віруючими. Ось як про це пише Патріарх Йосиф:

«Два крила, якими підноситься людський дух в безкраї простори – це віра й наука. З зарання людської історії вели вони людину впродовж віків, як два невідлучні товариші, удосконалювали її знання, мораль і життєві вимоги. Щойно середньовічний гуманізм, захоплений старовинною поганською літературою і мистецтвом, став глядіти з нехиттю на християнську віру. Відтоді починається щораз-то сильніший наступ, щоб відірвати віру від науки, ба навіть викликати між ними ворогування» .Â

Певні проблеми виникли, коли науковці хотіли по-науковому перевірити біблійні істини і довести існування Бога. Але, не маючи особистого досвіду спілкування з Богом і доказів Його існування, вони вирішили релігію знищити. На жаль, таке ставлення науки з часом зовсім не ослабло, а навпаки ще більше посунулось у напрямку заперечення існування Бога.

Мабуть, основним «досягненням» науки у запереченні Бога є теорії про виникнення світу, людини і життя на землі. Найвідоміші – це теорія еволюції і теорія Великого вибуху. Прихильники теорії еволюції вважають, що рушійною силою виникнення видів і людини був не Бог, а випадковість (мутації і природний добір). Ця заява абсолютно ненаукова, позаяк заснована виключно на вірі в дію сліпого випадку. Така віра ніяк не може бути науково доведена. Хоч така можливість є у співвідношенні 1 до 0,00000000001. Але деякі дослідники продовжують, до речі абсолютно необґрунтовано, стверджувати, нібито від імені науки, що все живе, зокрема людина, створені не Богом, а волею випадку. Людина ж, на їх думку, виникла в результаті еволюції, розвитку від людиноподібних мавп. Але насправді, згідно з Книгою Буття, Бог послідовно створив світло, твердь небесну, сушу і рослинність, світила, риб і птахів, тварин і людину. Йому знадобилось на це шість днів, і ми не знаємо, скільки могли тривати ці днів у відомих нам масштабах, а це і є, свого роду, еволюція. Біблійна розповідь про творення Адама теж символічно виражає те, що людська плоть складається з матеріалу, який уже було створено. У ній зовсім не описується технологія виникнення людини.

Так само і теорія Великого вибуху, яка полягає у тому, що неймовірно гаряча вогненна куля, температура якої сягала мільярдів градусів, у якусь мить вибухнула і розкидала у всіх напрямках потоки енергії, що згодом згустилися, утворивши мільярди зірок, а ті, своєю чергою, об'єдналися в численні галактики. Це нібито сталося 14 мільярдів років тому. Проте, на думку о. Хосе Габріеля Фунеса — директора ватиканської обсерваторії, ця теорія не заперечує історію про створення світу, а доповнює її. Адже залишається нерозв'язаним питання, чому Великий Вибух узагалі стався. Тут ми і знаходимо місце для Бога, Творця, Котрий уже в момент створення мав щодо кожного з нас конкретний задум. Можливо, Великий Вибух був частиною Його задуму. 22 листопада 1951 року Папа Римський Пій XII оголосив, що теорія Великого вибуху не суперечить католицьким уявленням про створення світу.

Великий крок уперед зробила сучасна медицина, відкривши клонування, штучне запліднення; багато хворіб, які колись вважалися невиліковними, зараз успішно лікуються. Усе це також впливає на віру в Бога, адже людина вважає, що вона сама є володарем свого життя, що медицина дає більше, ніж Бог. Вона починає вірити у свою

всеомогутність. Крім теоретичного аспекту науки, є ще і заснована на науці техніка, що створює задоволення і зручності, які були неможливі або надто дорого коштували в «донаукову» епоху. Саме техніка надає науці велику значимість, навіть в очах далеких від неї людей. Зараз стільниковий зв'язок, соціальні мережі, на жаль, замість того, щоб зробити людей відкритішими на інших, навпаки закривають людей у собі. Людина вже не прагне живого спілкування з іншими. Віддалившись від ближнього, людина віддаляється і від Бога. Насправді ж поступ наукового прогресу не може перешкоджати вірі, адже "пошуки істини, навіть тоді, коли вони стосуються обмеженої частини світу чи людини, ніколи не скінчаться, вони завжди будуть спрямовані до чогось, що перебуває поза межами самого об'єкта досліджень, до питань, які відкривають доступ до Тайни".

Віра і наука – це два крила, які підносять людину до пізнання Бога, вони не заперечують одне одного, а навпаки – повинні взаємодоповнюватися. Лише тоді, коли людина має хибне розуміння науки і наукових теорій, коли знання Бога не є особовим, а поверхневим, людина в цих наукових твердженнях не зможе побачити Божий промисел і буде використовувати її як засіб заперечення Божого існування.

Петро Войтович Віра і наука – гармонія чи протиставлення? //СЛОВО № 3 (55) 2013, с.5-6